

## Afrikkalainen sikarutto

Afrikkalainen sikarutto (ASF) on yksi vakavimmista sikojen tarttuvista taudeista. Tauti on vaarallinen kotisioille, minisioille ja villisioille. Se on OIE:n listaama vaarallinen ja välittömästi ilmoitettava eläintauti.

### Aiheuttaja

Afrikkalaisen sikaruton aiheuttaja on ASF-virus, joka säilyy kuukausia tartuntavaarallisena sianlihassa ja sianlihatuotteissa. Virusta sisältävä veri on tehokas tartunnan levittäjä.

Virus on erittäin kestävä. Se voi säilyä noin 11 päivää sian lannassa, 140 päivää saastuneessa lihatuotteessa ja vuosia pakastetussa ruhossa. Ilman seerumia virus tuhoutuu, kun  $ph < 3,9$  tai  $> 11,5$ . Seerumissa kestää jopa  $ph 13,4$  seitsemän päivää.

Virus kuolee 30 min.  $60^{\circ}C$ . Vain sika ja villisika sairastuvat sikaruttoon, eräät villisikalajit voivat kantaa virusta sairastumatta.

### Esiintyvyys

Ei ole tavattu koskaan Suomessa, mutta tautitapauksia on ollut esimerkiksi Balttiassa ja Venäjällä. Afrikassa levinnyt laajalle, Euroopassa tauti on hävitetty Espanjasta ja Portugalista 1990-luvulla. Sitä esiintyy endeemisenä Sardiassa ja Madagaskarilla. Georgiassa ja sen lähinaapurimaissa Armeniassa, Azerbaizanissa ja Venäjän eteläosissa tautia on esiintynyt vuodesta 2007 lähtien. Tauti on levinnyt Venäjälle laajoille alueille ihmisten toiminnan ja villisikojen välityksellä ja jäänyt Kaukasukselle ja Tverin alueille endeemiseksi. Tauti on levinnyt edelleen Ukrainan ja Valko-venäjän kautta Balttiaan.

Balttian tilanne aiheuttaa Suomelle merkittävän tartuntariskin: Viro (2014), Latvia (2014) ja Liettua (2014). Virossa, Latviassa ja Liettuassa on ollut tautitapauksia myös tuotantosikaloissa. Tautitapaukset leviävät Euroopassa uusiin maihin: Ukraina (2014), Puola (2014), Moldova (2016), Tsekki (2017), Romania (2018), Unkari (2018), Bulgaria (2018), Belgia (2018), Slovakia (2019), Serbia (2019), Kreikka (2020), Saksa (2020) ja Ruotsi (2023).

Leviää helposti tartunnan saaneen sian mukana, sianlihan ja sianlihatuotteiden, ihmisen, esineiden ja kulkuneuvojen välityksellä.



### Leviäminen

Siat erittävät virusta kaikissa eritteissään. Virus leviää helposti tartunnan saaneen sian mukana, sianlihan ja sianlihatuotteiden (esim. metvursti), ihmisen, esineiden ja kulkuneuvojen välityksellä. Veren on todettu olevan erittäin tehokas tartunnan levittäjä. Villisiat toimivat endeemisillä alueilla viruksen kantajina ja vaeltaessaan vievät tartuntaa lähialueille.

### Riskitekijät

Kuumentamattoman, lihaa sisältävän ruokajätteen syöttö sioille tai heittäminen luontoon villisikojen ulottuville (levähdyspaikat) Leviäminen esim. kuljetusautojen, ajoneuvojen, lannan, tavaroiden, kenkien, vaatteiden, metsästystuliaisten jne. mukana. Villisikojen metsästys tartunta- alueilla (Kaikki Balttian maat!)

### Itämisaika

4–19 vrk. Akuutissa muodossa yleensä 5–7 vrk.

### Tautimuodot

Kaikki tautimuodot perakuutista (äkillinen kuolema) subkliiniseen (piilevään) ovat mahdollisia.

### Oireet sialla

*Akuutti tautimuoto:* korkea kuume (40–42°C), huono ruokahalu, apatia, makailu ja verenpurkaumat iholla (punaisia läikkiä erityisesti korvissa, hännässä, jaloissa ja kinkuissa). Lisäksi sioilla voi esiintyä ruuansulatuskanavan- (oksentelua, ummetusta tai ripulia) tai hengitystiesairauksien oireita (silmiä- ja nenävuotoa, hengitysvaikeuksia) sekä neurologisia oireita (kouristelua). Emakoilla abortit ovat tavallisia. Akuutissa muodossa kuolleisuus on korkea ja se tapahtuu yleensä 7–10 vrk:n kuluessa. Perakuutissa muodossa eläin kuolee ilman edeltäviä oireita.

*Subakuutti tautimuoto:* samoja oireita kuin akuutissa muodossakin mutta lievempinä. Nuorilla eläimillä kuolleisuus voi olla korkea, vanhemmilla eläimillä se on yleensä matalampi. Eläimet joko kuolevat tai paranevat taudista 3–4 viikossa.

*Piilevä tai krooninen tautimuoto:* Viruksen matalan virulenssin omaavat kannat voivat aiheuttaa eläimissä abortteja. Eläimet voivat myös olla oireettomia tai niille voi kehittyä taudin krooninen muoto. Sen oireita ovat ajoittainen kuumeilu, huono ruokahalu, laihtuminen, niveltulehdukset, ja hengitystieoireet, mm. yskä, ripuli ja oksentelu. Iholle voi kehittyä haavaumia tai rupimaisia muutoksia. Joskus oireena voi olla pelkästään



**Älä tuo  
afrikkalaista  
sikaruttoa  
Suomeen !**



räpälöityminen ja laihtuminen.

### **Oireet ihmisellä**

Afrikkalainen sikarutto ei tartu ihmiseen.

### **Epäily**

Samantyyliisiä oireita voi esiintyä esim. klassisessa sikarutossa, sirkovirustaudeissa, PRRS-taudissa, Aujeszskyn taudissa, Glässerin taudissa, sikaruusussa tai myrkytystapauksissa (esim. lantakaasu)

### **Vastustus**

Afrikkalaiseen sikaruttoon ei ole olemassa lääkehoitoa. Rokotus on kielletty EU:n alueella eikä rokotetta tällä hetkellä ole markkinoillakaan. A-luokan eläintauti, vastustetaan komission täytäntöönpanoasetuksen mukaan (EU) 2023/594 afrikkalaista sikaruttoa koskevista erityisistä torjuntatoimenpiteistä. Esimerkiksi kaikki tartunnan saaneen sikalan siat tapetaan ja raadat hävitetään. Tilat pestään ja desinfioidaan. Tilan ympärille muodostetaan väh. 3 km leveä suojavyöhyke ja 10 km leveä valvontavyöhyke, joilla noudatetaan erityistoimia.

ASF ei tartu  
ihmiseen